

Şehrin Nafizası

YeniGün GAZETESİ'NİN
ÜCRETSİZ KÜLTÜR-SANAT İLAVESİDİR

CİLT: 7 • SAYI: 13

HAZIRLAYANLAR: SADIK GÖKCE - ANUŞ GÖKCE

13 HAZİRAN 2025 CUMA

**RAHİM DEMİRBAŞ,
RAHMET OLSUN
'ORMAN DEDE'**

RAHİM DEMİRBAŞ, 'ORMAN DEDE'

TAYYAR YILDIRIM

Ben ülkeleri, kurumları, kuruluşları Rahim Demirbaş gibi 'Deliler'in yönettiğine ve yönetmeye talip olduklarına inanıyorum. Hiçbir akıllı, kendi imkân ve imkânsızlıklarıyla; çevrelerine, ülkelere hatta dünyaya faydaları dokunsun diye bir tek adım atmaz kimse hayatını bu işlere vakfetmez... İşte o 'deliler' olmasa aslında 'akıllı' diye geçinen hiçbir kimse kendisine yaşam alanları bulamaz, nefes alamaz, boğulurlar bu dünyada. Onların nefes almalarını sağlayanlar, yaşama alanlarını onlara bağışlayanlar "Rahim Demirbaş Hoca gibi 'deli' olanlardır.

'Delilik' 'veliliktir' benim gözümde. Keşke hepimiz, öyle 'Delilerden' olabilsek...

"Ben bir çeşme yapar, sadece bu çevrenin insanların duasını alabilirdim. Ama ben Afrika'daki, Amerika'daki insanların soludukları oksijeni temin eden bir orman oluşturdum." diyen bir veli...

1940 yılında Ereğli'ye bağlı çocukluğumda, gençliğimde 220 haneli olup şu an sadece birkaç hanenin yaşamını sürdürdüğü Beyören Köyünde 7 çocuklu bir ailenin en büyük çocuğu olarak dünyaya gelir. Okuma ve yazmayı dedesinden öğrenir. Köyde ilkokul yoktur. 16 yaşına geldiğinde köylerinde yani 1956 yılında ilkokul açılır. Dolayısıyla ilkokulu okuma fırsatı bulamaz. Köyde açılan ilkokula kayıt için müracaat eder ama öğretmenler 'yaşının geçtiği'ni gerekçe göstererek 'kayıt yapamayacaklarını ancak kendisinin okuma yazma bildiği için dışarıdan ilkokul diploması alma hakkı bulunduğu' söyleyerek ona yol gösterirler. Rahim Demirbaş, Ereğli Sümer İlkokuluna müracaat eder ve dışarıdan sınavlara katılarak ilkokul diplomasını alır.

İçinde hep öğretmen olma ukdesi vardır.

1957 yılında babasıyla birlikte kayıt için İvriz İlk Öğretmen Okuluna giderler ama İvriz İlk Öğretmen Okulu yöneticileri "17 yaşını geçen öğrencileri okula alamadıklarını" söylerler.

Daha sonra yaş tespiti ve yaşının daha küçük olduğu iddiasıyla mahkemeye başvururlar.

Daha ilk duruşmada hâkimin karşısına çıkar çıkmaz hâkim, "ret" der. Kendisi bu olayı, "Ben 'ret'in ne olduğunu da bilmiyordum, orada öğrendim" diye anlatacaktır.

Mahkemeden dışarıya çıkınca babam, "Oğlum kısmet değilmiş, hâkim kabul etmedi, gel gidelim şu kalaycıya verdiğimiz kapları alalım ve köyümüze çekip gidelim" der.

Rahim Hoca, İvriz İlk Öğretmen Okuluna kayıt olma hikâyesini kendi ağzından şöyle anlatır:

"Kalaycıya vardık, Babam, 'Kaplara kalayladın mı Hayrettin Usta?' diye sordu."

Hayrettin Usta da babama;

"Yahu otur hele şuraya Halil, kaplar kolay, senin 'mırmırın mırnak' (moralin bozuk) değil gibi anlat hele ne oldu?" dedi.

"Yahu Hayrettin Usta, çocuğu geçenlerde İvriz Öğretmen Okuluna kayıt için götürmüştüm. Yaşı 17'yi geçtiği için kaydetmediler, mahkemeye başvurmuştuk, hâkim de kabul etmedi, moralim ondan bozuk." dedi.

"Sen ne biliyorsun, çocuğun 17 yaşını geçtiğini Halil? Ver bakayım şu nüfus cüzdanını. Sen otur hele şuraya. Ben İvriz Öğretmen Okulunun kap kacaklarının kalaylanması ihalesini aldım, müdürle falan iyi tanışırsın. Rahim ile beraber gidip müdüre çocuğun yaşını iyice bir hesaplattırayım hele..." deyip babam dükkân-

İÇİNDEKİLER

• RAHİM DEMİRBAŞ
'ORMAN DEDE'

TAYYAR YILDIRIM

• İNSAN NEDEN ÖLÜMSÜZ
OLMAK İSTER?

ANUŞ GÖKCE

• BOZKIR'DA AYDAŞLIĞLA İLGİLİ
İNANÇ VE UYGULAMALAR

BÜLENT ÇEVİK

• KONYA'YA GELEN GÖÇMENLERE
YAPILAN YARDIMLAR

MUSTAFA ÖZCAN

da oturur iken motosikletinin arkasına beni de bindirdi ve 12 kilometre uzaklıktaki İvriş İlk Öğretmen Okuluna doğru yola çıktık.

Bizim köy kıraç bir arazide kurulu olduğu için İvriş çayının geçtiği yerlerdeki yeşilliklere, ağaçlara baka baka, o zaman yollarda asfalt da yok, motosikletin çıkardığı tozu dumanı seyredererek okula vardık. Demek ki ta o zamandan yani çocukluğumdan yeşile, ağaca hasretim depreşiyormuş içimde...

Hayrettin Usta öğretmenlerin yanına girdi ve onlara "Şu nüfus kâğıdını bir inceleyin hele, bu çocuk okula kaydolabilir mi?" dedi. Onlar da birlikte ince eleyp sık dokudular, böldüler, çıkardılar, çarptılar, topladılar ve sadece iki günü kalmış yaşının dolmasına" diyerek hemen nehari (gündüzlü, yatsız öğrenci) olarak kaydımı yaptılar. Nasıl sevindiğimi anlatmam imkânsız. Aklımda hep babama bu müjdeyi verdiğimizde nasıl sevineceği konusu vardı... Dönünce söyledik ve o kadar sevindi ki sözlerle anlatamam...

Yalnız ben gündüzlü yani yatma, kalkma, yeme içme meselelerini kendi imkânlarımla karşılayacağım için bu defa da böyle bir sorunla karşı karşıyaydık.

Bu sebeple beni, yıllık 40 teneke buğday, bir deri peynir, bir deri sadeyağ karşılığında Çamaşçı Mehmet amcaya teslim ettiler. Mehmet amcanın 5 çocuğu vardı ayrıca annesi falan da vardı böyle bir evdi yani kaldığım ev... Zorluğumu siz düşünün artık."

Sonradan 'Eğer başarılı olursam yatılı kısma geçebileceğimi' öğrendim ve ben de derslerimdeki başarılarımı sebebiyle yatılı kısma geçme imkânını buldum.

Bir gün öğretmenimin biri ders anlatıyordu. Derslikte gezinerek anlatıyordu dersi... Ben de sınıfın orta yerlerinde bir yerde otuyordum. Yanıma gelince başımı kaldırdım ve "Yazılı okudun mu?" dedim. Bana hiç cevap vermedi. Teneffüse çıktığımızda işaret ederek öğrencilerin olmadığı bir yere götürdü. İvriş Öğretmen Okulunun öğretmenleri çok kaliteli insanlardı. Beni öğrencilerin yanında rencide etmemek için tek başımayken öğüt vermek istemiş meğserse... Bana, "Yavrum biraz önce ben ders anlatırken bir yanlış yaptın. Öğretmenle konuşurken önce müsaade alacaksın, müsaade edilirse sorunu soracak ve ona hitap ederken 'siz' diye hitap edeceksin, tamam mı evladım?" dedi ve ben de "Tamam." dedim.

Daha sonraki bir günde bir öğretmen 'Sabah kahvaltısında ne var evladım?' dedi. Kahvaltı-

da reçel ile sana yağı vardı. Tabi ben bir daha faka basar mıyım? Dersimi çok iyi almıştım çünkü. 'Reçel ile sana yağı var öğretmenim.' dedim.

Babam az çok berberlik bilirdi. Ben de ondan tıraş etmesini şöyle böyle öğrenmiştim. Babamın tıraş makinesini okula götürdüm ve öğrencileri tıraş etmeye başladım. Okulun berberi bir liraya tıraş ediyordu ben 25 kuruşa tıraş ediyordum. Böylece harçlığımı çıkarıyordum. Daha sonra İvriş İlk Öğretmen okulunda başanlı olanların Yüksek Öğretmen Okuluna gitme imkânının olduğunu öğrenmişim ve daha çok çalışarak bu imkânı elde ettim. İvriş İlk Öğretmen Okulunda 5 yıl okuduktan sonra, 1959 yılında Ankara Yüksek Öğretmen Okulu açılmıştı. Ben ve bir arkadaşım daha oraya geçiş yaptık.

Orada okurken de bir arkadaşın amcası başka bir iş bulmuş ve onun boya sandığı boşa çıkmış. Ben onu temin ettim ve okulun ayakkabı boyacısı Remzi ağa vardı. O, bir liraya ayakkabı boyarken ben 25 kuruşa boyuyordum ve oradan da harçlığımı temin ediyordum. Ama derslerimi hiç aksatmıyordum.

Arkadaşlarım ayakkabı boyacılığı yaptığım için beni kınıyorlardı ama benden de harçlık alıyorlardı. Daha sonra matematiğim iyi olduğu için matematik dersleri vermeye başladım. Ders verdiğim evlerde pasta, börek ve konforlu bir çalışma ortamı vardı. O daha iyi oluyordu tabi. O zamanlar benim aylığım 1600 liraya falan geliyordu. Gün geldi öğretmen oldum bu sefer aylığım 600 lira olmaya başladı." diyerek de esprisini yapıyordu.

Rahim Demirbaş, Ankara Yüksek Öğretmen Okulunu, ondan sonra da Ankara Üniversitesi Fen Fakültesi Matematik ve Astronomi Bölümünü bitirir ve Afyonkarahisar Dinar Lisesinde öğretmenliğe başlar.

Yine kendi söylemiyle; "46 sene insan olan fidanları yetiştirdim, emekli olunca da ağaç fidanlarını yetiştirmeye karar verip on binlerce fidan yetiştirdim. Bir tek gün dahi öğrencilerimin karşısına önlüksüz ve ütüsüz pantolonla çıkmadım." diye anlatır.

Emekli olunca, "Başkalarının yaptığı gibi kahvehane köşelerinde miskin miskin oturamam." diye düşünür ve hayal ederdi. Doğup büyüdüğü köy ve çevresi, dedesinin gençliğinde ve muhtarlık yaptığı zamanlarda ormandan geçilmezmiş. Ceylanlar dolaşmış dağlarda. Dedesinden sonraki dönemlerde orman kesmek serbest olmuş ve baltayla değil de kazma

ile kökünden sökülerek bitirilmiş o güzelim ormanlar.

Kendi çocukluk ve gençlik yıllarında "Beyören'in su doluydu belleri, mis gibi kokar idi gülleri." Sözleri konuşulmuş. Hep çevrenin amaçsızlığı, çölleşmesi meşgul edermiş kafasını.

Önce eğitim camiasına fidanlar yetiştirmekle uğraşır yıllarca. Yurdun her bir köşesini aydınlatan, yeşerten insan fidanları yetiştirir. 1998 yılında dershaneciliği bırakmak zorunda kalarak, kıraç topraklarla fidanları buluşturmaya karar verir.

İlk önce, 18 yaşında vefat eden oğlu Yahya'nın ismini vererek 'Yahya'nın Ormanı'nı oluşturmaya başlar. İlk fidanı, 29 Ekim 1998 yılında buluşturur toprakla...

Çok farklı haber kaynakları kendisiyle röportajlar, üniversiteler, dernekler programlar yapar.

"Demirbaş, üniversite hayali kuran oğlu Yahya'nın anısını doğada yaşatmak için adeta otun bile bitmediği çorak arazide ağaçlandırma çalışmasına başlar. Yaklaşık 20 haneli mahalledeki dağın eteğinde 500 dekar arazi satın alan Rahim öğretmen, 21 yıl önce diktiği 40 bin fidan bugün ormana dönüşür."

"Yaklaşık 10 kilometre mesafeden su getirerek kurduğu ağaçlandırma alanına 'Yahya Demirbaş Ormanı' adını ikinci orman arazisine ise 'Rahim Demirbaş Ormanı' ismini verir. Çeyrek asra yakın olan 'yeşil serüveni'ne adeta varını, yoğunu harcar. Tüm birikimi ormana gider ve ormandan bir dönüşü de olmayınca epeyce zor anlar geçirir."

"Dershanede çalışan öğretmenlerin SGK primlerini ödeyemediği için yüklü borç üstlenen ağaç sevdalısı, ormanın haczedilmesiyle karşı karşıya kalır.

Yapılandığı borçlarını ödemekte güçlük çeken Rahim öğretmenin, elleriyle diktiği ormanına ülkenin dört bir yanındaki yetiştirdiği öğrencileri sahip çıkar.

"Her iki ormanda 50 bine yakın 100 çeşit ağaç var. Ormanda, tespit edebildiğim kadıyla 17 çeşit kuş yuva yapıyor. Kediler, köpekler, tavuklar, kazlar ormanın neşesi..."

"Oğlumun adını verdiğim ilk ormanda 32 bin civarında fidan yetişti. Evimin de içinde yer aldığı ikinci bölümde ise 8 bin ağaç var. Toplamda 100'ün üzerinde çeşitle 40 bin ağaç yetişti. Yaklaşık 10 kilometre uzaktan boruyla getirdiğim suyu ormanın içindeki altı havuz var, orada biriktiriyorum. 70 bin metrenin üzerinde damlama sistemiyle de bu ağaçları suluyorum. Gelir getirici cins ağaçlar da diktim. Sedir, çam, meşenin yanı sıra badem, ceviz ve üzüm yetiştiriyorum. Ağaçlandırma merakım 1969 yılında başladı. Konya'dan getirdiğim palamut tohumunu dağda ektik. Tabii korunamadığı için hayatta kalan pek yok. Birkaç nadir olanı gölgelendiriyor. 1998'de 500 dekar arazi satın aldım.

Çevresini hasır telle çevirdim. 21 yılı geride bıraktık. İlk diktiğimiz ağaçlar 15 metreye ulaştı. Daha da dikmeye devam ediyorum. Kuruhanları yeniliyorum. Bu ömür olduğu sürece dikeceğim. Hedefim ormanın ayakta kalması ve ağaç sayısını 50 bine çıkarmak." Bu hedefini

gerçekleştirdi Rahim Hoca...

Rahim Hoca tüm çocuklarını okutmuş.

Ormana oğlu Yahya'nın adını verdiğini anlatan Demirbaş, "Rahmetli olan çocuğum hariç hepisi üniversite okudu. Lise son sınıf öğrencisiydi. Yavrurum öldü, eli daldan kesildi. 'İnşallah orman yaparsak bunlardan istifade eden insanlar ve hayvanlardan dolayı Yahya'm sevabından faydalanır, diye düşündüm. İncancımızda üç kişinin amel defteri kapanmıyor. 'Peygamberimizin kıyamet koparken bile elinizdeki fidanı toprakla buluşturun' hadisi var." diye konuştu. "Övünmek için yapmadım"

Övünmek için yapmadım, böyle gördüm. Devlet beni okutmuş, emekli olup da kahvehane köşelerinde vakit geçirecek değilim. Katkıda bulunmam lazım."

"Ben küçükken çok kuş yuvası bozdum. Şimdi kuşlara yuva yapma derdindeyim. Ormanda 17 çeşit kuş var, böcü, börtü, yaban hayvanları barınıyor ormanda. Bazen ormana gelenler oluyor. Moralimi bozup gidiyorlar. Diyorlar ki "Yahu arkadaş ne uğraşıyorsun sen ölünce kimse bakmayacak buralar kuruyup gidecek." Ben de onlara; "Fatih Sultan Mehmet Han, 'Ben nasılsa öleceğim bana ne İstanbul'dan, fethinden?' demiş olsaydı şimdi biz bunları konuşmak için bile bu topraklarda bulunmayacaktık." Diyorum.

Ormanın verdiği oksijeni Afrika'daki, Amerika'daki insan bile alır. Çeşme yaptırıyordum sadece o çevrenin insanı faydalanırdı."

...

Günlerden 30 Mayıs 2025... 6 ay kadar önce geçirdiği beynine pıhtı atması sebebiyle yattığı hastaneden vefat haberi geldi.

Benim de İvriz Öğretmen Okulundan öğretmenim olan Rahim Demirbaş Hocamın cenazesi için 4 arkadaşım ile birlikte 30 Mayıs Cuma günü Ereğli'ye gittik. Cuma ve akabinde cenaze namazından sonra, doğduğu köy olan Beyören köyüne doğru konvoyla birlikte yola çıktık. Rahim Hocamın cenazesi bana, koskoca bir ovanın en ücra bir köşesinde, hayatımda bir kez bile geçmeyeceğim bir noktada unutamayacağım bir nostaljiyi de yaşattı. Beyören köyünden önceki Akören köyü kavşağından dönerken, önceki ve sonraki dönemlerde on binlerce öğrencinin de kahrını çekmiş olan, 1972-78 yılları arasında İvriz Öğretmen Okulunda okuduğum dönemlerde benim de kahrını çeken ve öğrenciler arasında "Makber" ismini verdiğimiz Ereğli-Okul; Okul Ereğli arasında ulaşımımızı sağlayan servis otobü-

sümüzün yansıını gördüm. Üzerinde "İvriz İlk Öğretmen Okulu" yazısı hala duruyordu. Çok şaşırdım ancak durmadan devam ettim Beyören köyüne doğru... Aracın içindeki arkadaşlarıma 'Makber'in hikâyesini anlatınca onların da izniyle yanından epeyce uzaklaşmış olduğumuz 'Makber'in yanına tekrar dönüp resim çekirme imkânı buldum ve duygusal anlar yaşadım. Meğerse o köylüler araç beklerlerken yağmurdan kıştan korunsunlar diye oraya bekleme durağı olsun diye hediye edilmiş o 'Makber'in yansı... Diğer Yansı da Ereğli Sanat Okulundaymış. Demem o ki Rahim Hocamın cenazesi bile farklı duygular yaşamama sebep oldu.

Rahim hocamızı büyük bir kalabalıkla birlikte, doğduğu köy olan Beyören'de toprağa verdik. Aslında o, "Beni Yahya'mın Ormanına defnedin", diye vasiyet etmiş. Mezarını bile kendi elleriyle kazarak hazırlık yapmış. Ancak mevzuat buna izin vermediği için köy mezarlığında, en tepede bir noktaya defnedilmek durumunda kaldı.

Defin işlemini yaptıktan sonra tabiri caiz ise "Bardaktan boşanırcasına yağmur yağmaya başladı." Yüce Allah, "Rahim kulum seni yanıma aldım ancak ormanını da suladım, üzülme." Diye bir mesaj verdi sanki insanlara...

Defin işinden sonra ikinci ormana yani 'Rahim Demirbaş Ormanı'na geldik taziye için. Daha önce de Rahim Hoca'mızın bizleri misafir ettiği bu ormanı yeniden gezme fırsatı bulduk vefatı sebebiyle...

Şimdi; kedileri, köpekleri, o ağaçların dallarına konan bülbülleri, topraktaki böcükleri, börtükleri, nafile Rahim Hocalarını bekliyorlar. Ağaçlar, dallarını sevecek birini yani sahiplerini arıyorlar.

Her iki havuz da ağzına kadar suyla doluydu... Ağaçlar onu bekliyor. Mahzun bir sessizlik hâkim ormanda...

Çocukları mutlaka Rahim Demirbaş'ı aratmayacak ormanın bütün sakinlerine...

Cenazede "Tarım ve Orman Bakanlığı ile Orman Genel Müdürlüğü'nün çelenklerini gördüm.

Daha önce de Cumhurbaşkanımızın eşi, kendisine 'Sıfır Atık Çevre Kahramanları Ödülü'nü takdim etmişti.

İnşallah sağlığında gözemediklerini onun anısı hürmetine gözeceklerdir...

Allah yaptıklarının karşılığını versin 'Orman Dede."

Mekânın cennet olsun inşallah Rahim Hocam.

İNSAN NEDEN ÖLÜMSÜZ OLMAK İSTER?

ANUŞ
GÖKCE

İnsanoğlu yaratılış icabı hep kendini aşmak ister. Sürekli bir arayış içindedir. Tabiattaki olaylar; ay ve güneşin hareketleri, deprem, sel, gök gürültüsü, şimşek gibi insana korku salan ve merak uyandıran hadiseler insanı düşündürmeye, korktukları şeylerden korunmaya, bir yerlere sığınmaya, kendinden üstün bir varlığa inanmaya itmiştir.

Doğum olayı insanı çok sevindirmiş, aynı zamanda insanın yaratılışını konu olan efsaneler, destanlar üretilmiştir. Türklerde de yaratılış ve türeyiş destanları bulunmaktadır.

Ölüm olayı ise insanları üzüntüye boğmuştur. Ölen kişi devlet büyüğü ise çok görkemli mezarlar, lahitler yapılmış, birkaç gün süren devam eden yuğ törenleri düzenlenmiştir. Mete Han ve Atilla'nın cenaze törenleri çok debdebeli olmuştur. Bilge Hanın kardeşi Kül Tigin kışın vefat ettiği için bahara kadar bekletilmiş, baharda görkemli bir cenaze töreni düzenlenmiştir. Tabut bir çadırın içine konulmuş, atların kuyruk kılları kesilmiş; insanlar ellerini ve yüzlerini kanatarak çadırın etrafında dönerek ölen kişiye saygılarını ifa etmişlerdir. Ceset mumyalanmış, önce altın, sonra gümüş ve son olarak demir bir tabut içine konulmuştur. Ahiret inançları olduğu için ölen bir kişinin rahat etmesi için eşyaları, atları onunla birlikte gömüştür.

Çok sevdiklerini gözlerinin önünde kaybeden insanların ölüme çare aramaya başladılar. Gılgamış Destanında ölümsüzlük iksirini bulmak için bir kişi Nuh Aleyhisselam'la görüşmek için yollara düşmüştür.

Adem Aleyhisselam ebediyeti kazanmak için Şeytanın vesveselerine kanmış, (Araf suresi 20 ve 21., Taha Suresi 120. Ayetler.), cennetten kovulmasına sebep olmuştur. Neticede eşiyile birlikte yeryüzüne inmiş ve uzun bir hayat sürmüşler, birçok çocukları ve torunları olmuştur. Ölüm gelip kapıya dayanınca yaşamak için biraz daha mühlet istemiştir. Yani insan dünya nimetlerini bırakıp sonucunun ne olduğunu bilmediği bir âleme gitmek istememiştir.

İnsanoğlu dünyada ne kadar uzun yaşarsa yaşasın nihayet ölümü tatmaya yakın hayata daha sıkı sarılmaya başlar. Etrafındakilere gücü kalmasa da kendisini güçlü gösterir. Vücut yaşlansa da ruhu yaşlanmıyor, sürekli yeni emeller peşinde koşar. Bu durum sanki

genetiktir. Onların çocukları da ölmek için hayata daha sıkı sarılırlar ve sürekli bir koşuşturma içinde bulunurlar.

İnsan neden ebediyeti ister? Neden elindekiyle yetinmez?

İnsan yaratılışı gereği aceleci ve meraklı bir varlıktır. Elde ettikleriyle yetinmez. Hep daha fazlasını ister. Hırsı onun bazen felaketi olur. Bu dünyadaki her şey insanoğlunun emrine verilmiştir. Yeryüzünde fitne çıkarmasınlar, adaletli davransınlar diye Cenabı Allah, kendi sıfatlarından cüz'î bir miktarını insanlara bahşetmiştir. Diğer canlılara vermediği akıl ve irade kudretini insanlara lütfederek yeryüzünün halifesi kılmuştur. Dünyanın idaresini, ormanları, suları, hayvanları onların hizmetine vermiştir. Gökten yağmur yağdırarak yeryüzünde türlü meyveler, sebzeler ve tohumlar bitirmiş, yemelerini ve içmelerini temin etmiştir. İnsanoğlu aklı sayesinde kendinden güçlü hayvanlara boyun eğdirmiş, onların etinden sütünden ve yününden faydalanmış, barınmak için taşları yontarak, ağaçları biçerek kendilerine dayanıklı evler yapmışlar, vahşi hayvanlardan korunmak için devrin icaplarına göre silahlar üretmişlerdir.

Dünyada uzun süre beyler gibi, paşalar gibi yaşayan bir insan neden her şeyi ardında bırakıp çekip gitsin ki? Bu, insanın vazgeçemeyeceği bir durumdur.

Baktılar ki insanlar ölüme çare bulamıyorlar, bu kez dünyada kendilerine ait bir iz bırakmak istemişlerdir. Mağara duvarına yapılan resimler, evlerin duvarlarına yapılan baskılar ve av sahaneleri "Biz de bu dünyada yaşadık, avlandık. Ekin ettik, ekmek yaptık, iki katlı evlerde yaşadık." imajını vermektedir. Yazı devreye girince bu kez yazılı tabletler, kitaplarla insanlığa mesaj vermişlerdir. Hammurabi Kanunları, Roma Hukuku, Türklerin Töresi bunlar arasındadır.

Bunun örnekleri çoğaltılabilir. İnsanlar isimlerini yaşatmak için yazmak ve çizmek, önemli mimari eserler bırakmak zorunda kalmışlardır. İnsanlar ölümsüzlüğün sırrını kendinden bahsettiren bir eser bırakmakta bulmuşlardır.

Saygı ve hürmetlerle...

BOZKIR'DA AYDAŞLIKLA İLGİLİ İNANÇ VE UYGULAMALAR

**BÜLENT
ÇEVİK**

Hayatın başlangıcıyla yaşatılmaya başlanan inanç ve uygulamalar çocukluk ve diğer geçiş dönemleri ile devam ettirilir. Konya merkezine uzaklığı ve dağlık bir alanda yerleşimin olması sebebiyle yöresine has özellikleri olan Bozkır, pek çok kültür unsurunu barındırmakta ve yaşatmaktadır. Çocuğun doğumundan itibaren yaşatılan inanç ve uygulamalar büyükten küçüğe aktararak, benzer süreçte büyüklerden öğrenilenler gerçekleştirilerek varlığını sürdürmeye devam etmektedir. Çocuğun gelişiminde ve sağlık sorunlarında uygulanması gereken gelenekler, bilinen inançlar büyüklerin yönlendirmesiyle gerçekleştirilir.

Bozkır'da en önemli çocuk hastalıklarından birisi de aydaşlıktır. Küçük yaşta sürekli ağlayan, uyumayan, hastalıklı, zayıf düşmüş, cılız kalmış çocuklara aydaş denir. Kırk gün içinde bir komşunun çocuğu veya köyde bir çocuk doğarsa (kırk karışan çocukların anneleri kalplerini bozmazlarsa hiçbir rahatsızlık olmaz) bunlardan biri için kırk karıştığı ve aydaş olduğu düşünülür.

Aynı ay içinde doğan bir çocuk eve getirilirse, çocuklardan biri iyi; diğeri hasta olur (yemez içmez, süt almaz, sürekli ağlar) ise çocukların kırklarının karıştığına, hasta çocuğun aydaş olduğuna inanılır. Lohusa kadınlar bir araya gelip oturursa ikisinin kırk karıştığına inanılır. Kırk karışan çocuklar hassas olur. Kırk karışan çocuğun annesinin kendi evinin önünden geçtiği, duvarından toprak aldığı düşünülür.

1. Yaşıt Aydaşı (Kırk Karışması)

Kırk karışan çocuklardan bir tanesi daha gülbüz, diğeri zayıf ve hastalıklı ise gülbüz çocuk zayıfı bastırmış olur. Kırk karışan çocuğun evinden birine bir ekmek çaldırılarak yenir. Böyle yapınca aydaş olanın iyi olacağına inanılır. Çaldıramazsa akşam kırk karışan çocuğun bulunduğu evi, ev dâhil mahalleyi, camiye, köyü dolaştırırlar veya kırk karışan çocuğun herhangi bir giyeceğini, bezini bulup giydirirler; nazar boncuğunu çalıp kendi çocuğuna takarlar. Durumu düzelmeyen çocuğu, Yazdamı'n-

daki aydaş ocağına götürüp oradaki delik taştan veya Akçapınar köyündeki türbede bulunan Roma, Bizans döneminden kaldığı söylenen, eskiden hayvanların bağlandığı delikli taşın içinden geçirirler. Çocukların iyileştiği rivayet edilir.

Aydaş çocuklar delik taştan, gilik (ağacın toprak dışında kalan) köklerinden geçirilir. Mezarlığa çaput bağlanır, mezarlık gezdirilir, tabuttan geçirilir, tabutun üstüne soğan konur bu şekilde aydaşlığın geçeceğine inanılır.

Yine iyileşmeyecek olursa zayıf çocuğun annesi, onu gülbüz çocuğun evine götürür. Beraberce yemek yenir, anneler birbirlerinin çocuğunu emzirir. Armutlu'da ise bir araya gelip yemek yiyen anneler birbirlerinin çocuğunu yıkar böylece çocuğun hastalığının iyileşeceğine inanılır.

Yaşıt aydaşı olan çocuğu annesi, cuma namazı esnasında caminin ya da mezarlığın etrafında dolaştırır veya kuzu ciğeri kopartılmadan halka şeklinde kesilir; bebek, üç İhlas suresi okunarak ve dua edilerek ciğerin içinden üç kez geçirilir sonra banyo yaptırılır. Banyo suyu ve ciğer üç yol ayrımı olan bir yere gömülür ve ardına bakılmadan eve geri dönülür.

Sarıoğlan kasabasının bir mahallesi olan Koçaş'ta aydaşı kestiği bilinen (tekke denilen) ocak evine götürülür. Ocaktaki kadın tarafından çocuk yıkanır; arkaya bakılmadan eve gelince ekmek yemeyen, su içmeyen çocuk ekmek istemektedir.

2. Dil Aydaşı (Nazar/Dil Değmesi)

Nazar değmesi ile "dil aydaşı" olan çocuk zayıflar, yemeden içmeden kesilir, sürekli burnuyla oynar, huysuzlaşır, sürekli ağlar, mızızlaşır. Nazar değdiği düşünülen çocukla mahalleyi, köyü dolaşırlar, çocuğu aydaşlık türbelerine götürürler, mezarlıklara yattırır. Aydaş olan çocuk Bahatlar köyün-

deki aydaş ocağına götürülür. Su dolu şişe ya da su testisi kırılır. Köydeki yatacık ziyaret edilir. İki rekât namaz kılınır. Yatırın yanındaki ağaca çocuğun elbisesinden yırtılan bir parça bağlanır. Ayrıca bazı köy mezarlıklarında büyük ve ortası delik olan kayalardan aydaş olan çocuklar geçirilir. Çocuğu olmayanların da ziyaret ettiği Yolören (Fart) köyündeki Şeyh Bedrettin'in türbesine gidilir, mezarın yanına kundaklı çocuk beşik bırakılır, anne kendisine ve çocuğuna okur; bir süre sonra çocuk alınarak eve dönülür.

Nazar (dil aydaşı) nedeniyle durmayan, çok bağuran, kararıp moraran, ağzından köpük gelen çocuklar Bozkır'ın 5 km güneyindeki Koz Ağaç Dağı'nın başındaki (başka ağaçlardan fazla olsa da tek bulunan, yaşlanmış/kurumuş olan) 'Ceviz Ağacı'na götürülür. Evde yumurta, patates pişirilir, yanına içmek için su alınır. Kesilip on-on iki taşın üstüne köprü gibi duracak şekilde atılan cevizin altından çocuk geçirilir. Çocuğun hastalığından kurtulması için dilek dlenir, ceviz ağacına çaput bağlanır. Getirilen yumurtalar kabuğundan soyulur, yenilir. Kabuğu oraya atılır. Sonrasında iki rekât namaz kılınır; çocuk kucağına alınır, arkaya dönüp bakılmadan gelinir. Çocukla köyüne döndükten, evine girdikten sonra anında iyileşir. Oraya giderken ve gelirken çocuk durmadan ağlarsa kurtulacağına ağlamazsa da yolda öleceğine inanılır.

Nazar değiştiğine inanılan cılız çocuk için hocalara muska yaptırılır ve muska çocuğun elbisesine takılır. İğde dalı, mavi boncuk takılır. Dil aydaşı için kurumuş köpek kafasının üzerinde bebeğe banyo yaptırılır. Banyo suyu üç yol ayırımına dökülür ve arkaya bakılmadan eve geri dönülür.

Nazar değişmiş çocuk, cuma günü üç kere İhlâs suresi okunduktan sonra musalla taşının altından geçirilir; buradan köyün (Armutlu) kabristanına götürülerek, bir defa çevresi dolaştırılır. Bu sırada İhlâs suresi okunur. Nazardan böylece kurtulacağına inanılır.

Eskiden Bozkır'a bağlı Akkise'de aydaş çocuklar köyün ortasındaki musalla taşının etrafında üç defa dolaştırıldıktan sonra üç İhlâs bir Fatiha okunur. Ardından sağında solunda delikler bulunan sadaka taşının bir deliğine ihtiyacı olanların alması için para bırakıldıktan sonra Allah'ın şifa vereceğine inanılmaktadır. Günümüzde bu taş bulun-

mamaktadır.

Nazarın bertaraf edilmesi için üzerlik yakılır, külü tastaki suya atılır. Bir miktarı çocuğa içirilir. Kalanı ile banyo yapılır. Nazar değmiş çocuğun bundan kurtulması için İmamlar Sülalesi'ne bir tas su okutulur. Okunmuş sudan kırk gün içirilir ve banyo yaptırılır.

Aydaş olan çocuklar Göksu'da çimdirmek üzere Dere Hanı'nın önündeki köprünün altına götürülür. Banyo yaptırdıktan sonra, aynı yerden alınan su ile çocuk bir hafta yıkanır, hastalıktan kurtulacağına inanılır.

Her iki aydaşlık da köpek kafatasının üzerine sıcak su döküp bu kafatasının altında bebeği yıkarlar. Bu kafatasının domuz başı olduğu, Çarşamba Çayı üstünde yıkanıldığı örnekler de vardır. Yaşlı nineler (Dudu Ustaoglu isimli teyze ocaktı ve hastalara okudu) bahçede leğen içinde çocukları yıkardı. Gelen ve gelecek nazar tehlikesine karşı güçlü (veya kutsal) olduğu kabul edilen hayvan kafatasının, üzerlik bitkisinin kullanımı ile çocuğun korunduğuna inanılmaktadır.

3. Ölüm Kaynaklı Aydaş

Kırklı çocuğun ölen insanla aydaş olduğuna inanılır. Bebek kırk içinde iken köyden birisi öldüğü gün "kırk basar", "cenazenin ağırlığı bebeğe geçmesin" diye cenaze yıkanılan sudan bebeğe de banyo yaptırılır. Ölen kişinin yıkama suyundan bir bardak su alınıp bir kovanın içine dökülerek çoğaltılır. Bu suyla kırklı çocuk yıkanır.

Ayrıca köye yeni gelin gelirse "al basmasın" denir ve yeni gelin, bebeğin olduğu eve getirilmez.

4. Kırk Çıkmasıyla İlgili Diğer İnançlar

Bebeklerin kırkı çıkıncaya kadar tırnağı kesilmez (Yavuzer 1998: 147); tırnakları kesilirse, büyüyünce hırsız olacağına inanılır (Küçükdağ 1996: 193).

Çocuğun kırkı çıkmadan bir komşuya gidilirse "saçı sakalı ağarsın diye" ev sahibi çocuğun yüzüne un sürer. Sonrasında "çocuğun ömrü uzun olsun diye" çocuk gezmeye götürülür. Gidilen her evde çocuğa hediye verilir, yüzüne un sürülür. Unun sürülmesi çocuğun ilerde saçının ağarmaması içindir. Çocuğun kırkı çıkmadan eve un ve et getirilirse çocuk dışarı çıkarılır daha sonra un ve et eve sokulur.

5. Kurşun Dökme

Kurşun, nazar yani dil değmişler bilhassa çocuklar için dökülür. Bir demir kaşık, bir makas ve biraz da üzerlik bir eleğe konur. Kurşun herhangi bir kaptan eritilir, içinde su bulunan bir leğenin içine elek de onun üstüne konur. Eleğin içindekiler dökülmeyecek şekilde leğenin üstüne üzeri beyaz çarşaf ile örtülen çocuk oturtulur. Bu iş üç defa tekrar edilir. Son defasında oluşan küçük delikli bir kurşun parçası alınarak çocuğun bir yerine dikilir. Su ve eleğin içindekiler bir çeşmenin ayağına dökülür ve leğen de üzerine kapatılır. Bu halde 24 saat durur. Bu işlem kurşunun aldığı şekle göre kimin nazarının değiştiğini öğrenmek için de yapılabilir. Kurşun altını ıslatan çocuklar için de dökülür. Kurşun göz göz olursa çocuk nazardan dolayı altını ıslatıyordur. Kalem gibi düz ise doktora gitmesi gerekir, şekilsiz bir şekilde ise ocağa gitmesi gerekir. Ocağa gidilir, altını ıslatan çocuk için muska yaptırılır.

6. Yeynilik Dökmek

Eskiden çocuk hasta olduğu zaman Bozkır'da yeynilik dökmek (hastalıkla ilgili uygulamayı tespit etme) denilen bir uygulama yapılmaktaydı:

Yeynilik dökecek olan kimse, 3-7 evden (3-7 sayıları iyi karşılandığı içindir) çivi, mil

ve çakı gibi pas tutacak olan araçları alır ve bunlara hocaların, türbelerin ve tekkelerin ismini vererek su dolu bir kabın içine kor. Bu kap bir gece dışarıda kalır ve yıldızları görür. Sabahleyin bu kaptan çıkarılan çivi, mil ve çakılardan hangisi daha fazla pas tutmuşsa "yeynilik oraya düşmüş" denir. O yerin ekmeği yenirse ekmeğini yerler, suyu içilirse suyunu içerler, okurlarsa okutulur ve türbe-tekke ise ziyaret ederler. Şayet hastalık bir şifa bulmazsa "Yeynilik iyi düşmemiş." diyerek tekrar yeynilik dökerler.

Hastanın yıldızları ile barışması olarak adlandırılabilir bu uygulama, bugün de Bozkır'da ve Konya merkezde yaşlı kadınlar ve ocaklarca adı Mehmet olan yedi kişinin evinden bıçak alma sonrasında bıçak üzerine alınan kişilerin adını yazma, suda bekleterek en fazla paslanan bıçağın alındığı eve gitme, oranın ekmeğinden yeme, suyundan içme şeklinde yaşamaktadır.

Çocuk rahatsız ve hastalıklarında fark edileceği üzere farklı amaç ve şekillerde olsa da benzer uygulamalara yaşça büyüklerin yönlendirmesiyle devam edilmektedir.

MESNEVÎ'NİN GÖLGESİNDE

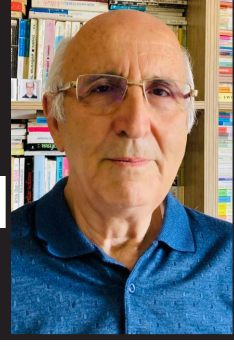

AHMET SEVGİ

ای بزر بفت و کمر آموخته آخر ستت جامه نادوخته

Ey altın sımalı elbiseler giymeye, altın kemerler takmaya
alışmış adam! Sonunda sana da bir dikişsiz elbise giydirilecek.
(Hz. Mevlânâ)

YAKASIZ GÖMLEK
İpek elbiseler giysen, kuş tüyü yataklarda yatsan da,
Bu yolun sonunda yakasız gömleği giyeceksin sen de.
13 Haziran 2025 (Ahmet Sevgi)

1950-1952 Yılları Arasında: KONYA'YA GELEN GÖÇMENLERE YAPILAN YARDIMLAR

**MUSTAFA
ÖZCAN**

1 936-1937 yılı göçleri, uluslararası anlaşmalarla neticelenmiş ve gelenler ülkemizin belirli yerlerine yerleştirilmiştir. Bunların içinde Romanya'dan, Bulgaristan'dan gelenler de vardı. Bu yılların göçmenleri genelde Orta Anadolu'da yerleştirilmişlerdi. 1950-1952 yılları arasında gelen göçmenlerin hepsi Bulgaristan'dan gelenlerdi. Gelenler demek de hatalıdır. Göçe zorlananlardı. Çünkü Bulgaristan Türkleri, komünist rejimin zulmü ve baskıları, eziyetleri sonucunda yurt dışına gitmeleri için zorlanmışlardı.

Bulgaristan'dan gelen göçmenlerin bir kısmının Konya'da da yerleşmesi hükümet tarafından uygun görülür. Gazetelerden öğrendiğimize göre Konya'da kurulacak göçmen köylerinin yerleri tespit edilir. Bu köyler, Tömek, Obruk, Kadınhanı ve Çumra bölgelerinde kurulacaktır. Bu yerler, yapılan tetkikler neticesinde tespit edilmiştir. Biz bu konuda bu kısa açıklama ile yetineceğiz. Çünkü göçmenler geldikçe bu yerlerin daha çeşitlendiğini göreceğiz. Türk halkı göçmenlere bilhassa Konyalılar hiç tereddüt etmeden kucak açmış, onları bağrılarına basmışlardır. Ellerinden gelen yardımları da esirgememişlerdir. Bu yazıda bilhassa göçmenlere yapılan yardımlar üzerinde duracağız ve bu yardımları gruplandırarak anlatacağız

Göçmenlere Yapılan Çeşitli Yardımlar

Öncelikle şunu söyleyelim: Konya merkezde ve diğer yörelerde (bucak, ilçe, köy) göçmenlere yardım kampanyaları düzenlenmiştir. Bu yardımın çoğalması için çeşitli yollar denenmiştir. Sözgelişi kişiler nakdî yardım yapabildikleri gibi ekmek, yiyecek vermek suretiyle de bu yardımı çeşitlendirmişlerdir. Şehre göçmenler gelmeye devam ederken, İstasyonda bile bu yardımları yapanlar görülmüştür. Yani daha gelir gelmez

yardımlarını esirgemeyen vatandaşlarımızla karşılaşmışlardır.¹

Göçmenlere yapılan yardımları birkaç başlık altında ele alabiliriz... Bunlardan birisi Konya Valiliği Göçmenler Yardım Birliği tarafından yapılanlardır. İkincisi arazi, üçüncüsü tohum yardımlarıdır. Bunlara öğrencilerin yaptıkları yardımları ekleyebiliriz. Bireysel yardımları da göz ardı etmemek gerekir. Yardımlara sadece şehir merkezindekiler değil, ilçe, kasaba ve köylerdeki de katılmışlardır.

1-Konya Merkez'deki Yardım Faaliyetleri

Göçmenler için yardımlar basında yer almıştır. Çeşitli meslek örgütlerinin de katkısıyla bu yardımlar giderek büyümüştür. Kızılay'ın hesabına yatırılan yahut Göçmenler Yardım Komitesi hesabına yatırılan bu yardımlara çeşitli kulüplerin de katıldığını görüyoruz. Gençler Birliği sporcularının, göçmenler yararına, Şahin sinemasında bir müsamere vereceği duyurulmuştur.² Ayrıca göçmen vatandaşlar için hamiyetsever memur ve halk, Kızılay Derneği Konya Şubesi'ne ve yardım komisyonuna bağışlarda bulunmuştur. Sözgelişi 11 Ocak 1951 tarihine kadar Kızılay'a 8652 lira 86 kuruş, göçmen yardım komisyonuna da 7887 lira, 50 kuruş bağış yapılmıştır.³ Ocak ayının ilk yirmi gününde Konya Valiliği Göçmen Yardım Birliği, göçmen işlerinin tanzim ve yardım işinde azamî titizlik ve hassasiyet göstermiştir. Konya'ya yerleştirilmesi düşünülen göçmen aileler için hazırlanan mahallere iskânları yapılmaya başlamıştır.⁴

Öte yandan Konya Valiliği Göçmenler Yardım Birliği'nin çalışmalarını daha da hızlandırılması istenir. Kızılay'da gerçekleştirilen

1- "Göçmenlere Yardım Devam Ediyor", **Yeni Konya**, Sayı. 570, 7 Ocak 1951, s.2

2- "Göçmenler Yararına ^", **Yeni Konya**, Sayı. 566, 3 Ocak 1951, s.1

3- "Göçmenlere Yardım", **Yeni Konya**, Sayı. 574, 11 Ocak 1951, s.1

4- "Göçmenler Yardım Birliği Geceli Gündüzlü Çalışıyor", **Yeni Konya**, Sayı. 579, 19 Ocak 1951, s.1

bir toplantıda Ziyad Ebüzziya (Milletvekili) özlü bir konuşma yaparak komitenin takviyesini bildirmiş ve bu amaçla, on beş asil ve on beş yedek üye seçilmiştir.⁵

Göçmenlere yardım konusunda Kunderacılar Birliği de harekete geçmiş, onlara verilme üzere 155 çift ayakkabıyı Kızılay'a teslim etmiştir.⁶

Göçmen ve Mülteci Yardım Birliği Başkanı Vali Ferruh Şahinbaş'ın başkanlığında bir toplantı yaptığını görüyoruz. Başkan vekilliklerine Osman Olgun ve Samet Kuzucu seçilmiştir. Bu toplantıda şu kararlar alındığını tespit ediyoruz:

1-Faal komite, para vermeyenlerle, verdiği para, servetine uymayanları çağırarak yardım talep edecek. 2-Ereğli Bez Fabrikasının vereceği 2000 lira eşya olarak alınacak. 3-Arpa, buğday gibi hububat, ofis ambarlarına teslim edilecek. 4-Un, bulgur, yağ ve saire gibi yiyecek maddeleri, göçmenlere iki aylık olarak, faal komitenin tensip edeceği miktar üzerinden tevzi edecek. Bu ve buna benzer idari kararlar alan komite üyeleri, her ayın ilk haftasındaki çarşamba günleri toplanacak ve çalışmalarına devam edecektir.⁷

Şehirdeki Türk Milliyetçiler Derneği temsil kolu tarafından Göçmen piyesinin temsil edileceği haber verilir. Bunun için hemen hazırlıklara başlanır. Bu eserin "Yaşadığımız Devir" gibi başarı ile temsil edileceği umulmaktadır. Buradan elde edilecek gelir, göçmenlere harcanacaktır.⁸

Öte yandan Vilayet bölgesindeki yoksul göçmenlere dağıtılmak üzere, Konya merkezinde 11 588 lira 70 kuruş; Akşehir'de 2469 lira 80 kuruş; Çumra'da 2213 lira, 50 kuruş; Ereğli'de 1165 lira; Karaman'da 2260 lira 10 kuruş; Seydişehir'de 20 .000 liralık yiyecek maddeleri satın alınmıştır.⁹

2- Konya Merkezi Dışındaki Yardımlar

Konya merkezi dışındaki yardımlardan maksat, köy, kasaba ve ilçelerdeki yardım-

lardır. Bu yardımlar nasıl yapılmıştır? İlçe, köy, kasaba insanları bu yardımlara nasıl katkıda bulunmuşlardır? Buralarda yaşayan insanların yardımları konusunda rahatlıkla birçok örnek verilebilir.

Beyşehir'de bu yardımların bir kısmı müsamerelerde elde edilecek gelirler yoluyla olur. Nitekim Beyşehir'de Manastırlı gençler (Manastır bucağının gençleri), hasılatı göçmenlerin yararına kullanılmak üzere düzenledikleri bir müsamerayı gerçekleştirmişler, müsamere halk tarafından büyük bir rağbet görmüş, mermi taşıyan bir Türk kadını tablosu da açık arttırmada 180 liraya satılmıştır. Kısaca Manastırlı gençler hem halkı eğlendirmişler hem de yardım faaliyetinde bulunmuşlardır.¹¹

Çumra'ya yerleşecek göçmenler yararına 20.1.1951 Cumartesi günü saat 20.00'e Halkevi salonunda bir müsamere verilmesi kararlaştırılmıştır. Konya Selçuk Spor Kulübü Çumra'ya giderek bu müsamerayı vermişlerdir. Çumralılar da müsamerayı büyük bir ilgi ile izlemişlerdir.¹²

Çumra'ya iki katile halinde 37 göçmen ailesi gelmiş, bunlar İstasyonda coşkun bir tezahüratla karşılanmış, sıcak yemek verilerek gidecekleri köylere dağıtılmıştır. Fakat Çumralılar bu dağıtım işine müdahale etmiş, gelen göçmenleri ve eşyalarını alarak, birer ikişer evlerine götürmüş ve misafir etmişlerdir. Çumralıların bu misafirperverliği takdire şayan bulunmuştur.¹³

Ermenek bucağına bağlı Halimiye Köyü'nde kurulan göçmenlere yardım komitesi hummalı bir faaliyet gösterir. Bu faaliyet neticesinde (1951 yılı ocak ayı ortalarına kadar), 4,5 ton hububat, 82 lira, 13 giyim eşyası toplanmıştır.¹⁴

Belviran bucağına ayrılan 52 nüfuslu 10 göçmen ailesi Karapınar'dan kamyonla getirilip Emirgazi köyüne yerleştirilir. Göçmenler, Bucak Müdürü ve köylülerce teza-hüratla karşılanmış, kendilerine ikramlarda

5- "Şehrimizde Göçmen İşine Hız Veriliyor", **Yeni Konya**, Sayı. 582, 19 Ocak 1951, s.1

6- "Göçmenlere Yardım: Kunderacılar Birliği 155 Çift Ayakkabı Verdi", **Yeni Konya**, Sayı. 599, 6 Şubat 1951, s.2

7- "Göçmenlere Yardım Birliği Çalışmaları", **Yeni Konya**, Sayı. 589, 27 Ocak 1951, s.1-2

8- "Göçmen Temsil Ediliyor", **Yeni Konya**, Sayı: 879, 21 Kasım 1951, s.2

9- "Fakir Göçmenlere Erzak", **Yeni Meram**, Sayı: 524, 16 Şubat 1952, s.2

10- "Beyşehir'de:", **Yeni Konya**, Sayı. 573, 10 Ocak 1951, s.3

11- "Göçmenler Yararına Çumra'da Bir Müsamere Verilecek", **Yeni Konya**, Sayı. 581, 18 Ocak 1951, s.3

12- "Göçmenler Yararına Müsamere", **Yeni Konya**, Sayı: 589, 27 Ocak 1951, s.1-2

13- "Çumra'da Göçmenler Misafir Edildi", **Yeni Konya**, Sayı. 606, 13 Şubat 1951, s.2

14- "Göçmenlere Yardım", **Yeni Konya**, Sayı. 581, 18 Ocak 1951, s.3

bulunulmuştur. Göçmenler daha önceden hazırlanan binalara bırakılmamış, köylüler onları evlerinde ve ailelerinin yanında misafir etmişlerdir. Bu arada Bucak halkı, 1610 lira 35 kuruş nakit, 3,5 ton yiyecek ve 60 parça giysi başışında bulunmuşlardır.¹⁵

İl merkezinden Doğanbey bucak merkezine 8.1.1951 günü ilk katile olarak göçmen gönderilir. Kafilenin geleceği haber alınır alınmaz başta Bucak Müdürü olmak üzere zabıta memuru ve Belediye Başkanının gösterdikleri gayret ve çalışma neticesi göçmenler Bucak merkezinin Karşıyaka mevkinde halk tarafından tezahüratla karşılanır. Vaktin geç olması hasebiyle evvelce tespit edilen yerlere yerleştirilecekleri sırada halk, kendi arzularıyla ve birbirleriyle yarış edencesine misafirleri paylaşarak evlerine götürüp bağrılarına basar. 9.1.1951 sabahı da tespit edilen köylere yerleştirilmesi sağlanmakla kalmaz, onların bütün ihtiyaçları da karşılanır.¹⁶

Bulgaristan'dan yurdumuza gelen göçmenlerden 72 hane ve 300 nüfusluk bir katile Ereğli'ye gelir ve orada tezahüratla karşılanır. Bu katileden 34 aile, merkeze; diğerleri de Ayrancı ve Çakmak bucaklarına gönderilerek kendileri için hazırlanan mahallere yerleştirilir. Göçmenlerin yerleştirilme işine Kaymakam Kazım Atakul nezaret etmiş, İlçe ziraat muallimi Cezmi Öndil'e bu konuda bazı direktifler vermiştir.

Ereğli'de şimdiye kadar (yani 6 Nisan 1951 gününe kadar) göçmenlere 4939 lira para, 1770 parça giyecek eşyası, 13847 kilo gıda maddesi, 31400 kilo yakacak yardımı yapılmıştır. Yardım faaliyeti hızla devam eder.¹⁷ Bulgaristan'dan gelen göçmenlerden bir kısmı Kadınhanı'na yönlendirilmiştir. Bunu haber alan ilçe yönetimi hemen hazırlıklara başlar. İlk olarak da Kaymakam İrfan İplikçi'nin başkanlığında bir yardım komitesi teşekkül eder. Komite, çalışmalarıyla ilçeye gelecek göçmenler için ikamet edecekleri evleri tespit etmiş ve onların karşılanıp barındırılmalarında gerekli her türlü önlemi almıştır. Kaymakamın eşi Bayan İplikçi baş-

kanlığında kadınlar arasında da bir yardımcı komite daha oluşturulmuştur. Bunlardan başka her göçmen aileye verilmek üzere epeyce miktarda komple birer mangal soba temini yoluna gidilmiştir. Komite ve yardımcıların faaliyeti artarak sürer. Bu arada toplanmış olan para ve yiyecekler şunlardır: Nakit: 900 lira, 1000 kilo un, 50 kilo yağ, 500 kilo bulgur, 100 kilo fasulye, 100 kilo mercimek, 30 çift lastik ve fotin, 2 yorgan, 1500 kilo odun, 500 kilo buğday.¹⁸

1952 yılında henüz üretici duruma getirilemeyen Akşehir'de iskân edilmiş göçmenlere 2469 liralık iâşe alınmıştır. Konya'daki iskân edilmiş göçmenlere ise on bin liralık iâşe alınacağı bildirilmiştir.¹⁹

Yine 1952 yılında Cihanbeyli Kaymakamı Cemal Başaran, İskân memuru ise Ertuğrul Akça'dır. Bunlardan alınan bilgiye göre, Cihanbeyli'ye 1951 yılında 69 aile verilmiş, bu aileler serpiştirme suretiyle muhtelif köylere yerleştirilmiştir. Bunlara 2300 dekar arazi tahsis edilmiş, namlarına tescil edilmiştir. Arazinin yanında bir de 28000 kilo tohumluk verilmiş ayrıca diğer yardımlar (129 at, 55 araba, 8 çift öküz, 60 hayvan pulluğu, 49 döven, 50 tırmık) yapılmıştır.²⁰

3-Okulların Göçmenlere Yardımı

Buradaki "okullar" ifadesinden her seviyedeki okul anlaşılmalıdır. Çünkü bu olaya hiçbir okul uzak kalmak istememiştir. Bunda herhalde Milli Eğitim Bakanlığının da rolü az değildir.

Öncelikle bu konuda Milli Eğitim Bakanlığının bir tamiminden söz edilebilir. Bu da Kız Sanat Okullarının göçmenlere giyim eşyası hazırlamasıdır. Bakanlık, Kız Enstitülerine ve Akşam Kız Sanat Okullarına bir tamim yollayarak malzemeleri mahalli yardım komiteleri tarafından temin edilmek üzere giyecek eşyasının bu okullarda hazırlanmasını istemiştir.²¹

Yine Milli Eğitim Bakanlığı, Valiliklere göçmen sorunu ile ilgili yeni bir tamim gönderir. Bu tamimde bütün okullarda öğrencilerin bu sorunla alakalanmasının temin edilmesi, bunun için de Yurt Bilgisi, Tarih ve Sosyolo-

15- "Belviran'da Göçmenler Tezahüratla Karşılandı", **Yeni Konya**, Sayı. 625, 4 Mart 1938, s.2

16- "Göçmenler Doğanbey'de İyi Karşılandı", **Yeni Konya**, Sayı. 575, 12 Ocak 1951, s.1-2

17- "Ereğli'de Göçmenler Yerleştirildi", **Yeni Konya**, Sayı. 658, 7 Nisan 1951, s.2

18- "Göçmenler Yerleştiriliyor", **Yeni Meram**, Sayı: 106, 18 Aralık 1950, s.1

19- "Göçmenlere İâşe Alınıyor", **Yeni Konya**, Sayı: 964, 14 Şubat 1952, s.2

20- Hasan Karacaoğlu, "Göçmenler Arasında" (röportaj), **Yeni Konya**, Sayı: 1218, 3 Kasım 1952, s.1/3

21- "Göçmen Meselesine Dair: Milli Eğitim Bakanlığının Bir Tamimi", **Yeni Konya**, Sayı. 581, 18 Ocak 1951, s.3

ji derslerinde bu konu üzerinde durulması, resim derslerinde göçmenlerle ilgi kompozisyon konuları verilmesi, Kız Enstitüleri ve Akşam Kız Sanat Okullarında göçmenlere giyim eşyası dikilmesi, Türkçe ve Edebiyat derslerinde göçmen davasının işlenmesi, kompozisyon yazdırılması istenmiştir. Öğrencilerin bu konuda yaptığı resimlerden bir sergi düzenlenebileceği, yazılardan beğenilenlerin basılacağı da belirtilmiştir.²²

Öte yandan 19 Mayıs İlkokulu Okul-Aile Birliği toplanarak okullarına gelen 20 göçmen talebeye öğle üzeri yemek vermeği kararlaştırmışlardır. Hamiyetli bir vatandaş bu öğrencilerin çatal bıçak gibi araç-gereçlerini temin etmiştir. Göçmen yavrular okula Hara'nın tahsis ettiği bir araba ile gelip giderler.²³

Hara'da iskân edilen göçmenlerin 12 çocuğu, 19 Mayıs İlkokulu'na devam etmektedir. Bu çocukları, Altınçeşme İlkokulu öğrencileri, okullarına davet etmiş, öğle yemeği ziyafeti vermiş ve ailelerine hazırlattıkları elbiseleri de giydirmek suretiyle örnek bir harekette bulunmuşlardır.²⁴

Köprübaşı İlkokulunun öğrencileri, kendi aralarında topladıkları 43 lira 95 kuruşu göçmenlere yardım maksadıyla Kızılay'a yatırmışlardır. Fakir bir semtin maddi durumları iyi olmayan bu bölgenin insanları, yaptıkları yardım, manevi bakımdan çok büyük bir önem taşımaktadır.²⁵

İhsaniye İlkokulun yardımsever öğrencileri de 19 Mayıs İlkokulu'nda okuyan göçmen çocuklarına fanila, önlük ve eldiven temin etmişler ve bunları okulun Başöğretmeni'ne teslim etmişlerdir. Bunlardan başka Eski Muhacir Pazarı'nda Bakkal Kamil Kalyon da bu yavruları ziyaret ederek kendilerine şeker, portakal ikram etmiş, bir miktar da harçlık vermiştir.²⁶

19 Mayıs İlkokuluna devam eden 13 göçmen çocuğuyla ayrıca okulun himayesinde bulunan 8 çocuğun ayakkabılarını temin

eden Nakiboğlu mütevellisi Sait Tanırgan'a, okul idaresi teşekkürlerini iletmıştır.²⁷ Yine Gazi İlkokulu'nun 5. sınıf öğrencileri 64 lira 80 kuruşu Kızılay'a yatırmıştır. Bundan başka Gazi İlkokulu'nun bir ve ikinci sınıf öğrencileri kendi aralarında topladıkları parayla havlu, mendil gibi eşyalar olarak 19 Mayıs İlkokuluna gitmişler ve göçmen kardeşlerine vermişlerdir. Kız Tatbikat Okulu'nda bu göçmen çocuklara bir öğle yemeği yedirilmiş ve mendil, çorap gibi aksesuarlar armağan edilmiştir. Ayrıca Erkek Sanat Enstitüsü öğrencileri de topladıkları 106 lira 75 kuruşu göçmen çocuklara sarf etmek üzere Kızılay'a yatırmışlardır.²⁸

Yine Kız Sanat Enstitüsü 15 Şubat 1951 Perşembe akşamı Şahin Sineması'nda göçmenler yararına bir gece düzenlemiştir. Bu gecede Enstitü Müdürü Melek Pazarlıoğlu veciz bir konuşma yapmış, ardından "Bugün ve Yarınımız" adlı 5 perdelik ve enstitünün gayesini bildiren bir piyes oynanmıştır. Bol müzikle desteklenen temsil, çok beğenilmiştir.²⁹ Kız Sanat Enstitüsünün göçmenler yararına düzenledikleri temsil hasılatı olan 1033 lirayı Konya Kızılay merkezine yatırdıklarını söylemekte yarar vardır.³⁰

Sadırlar İlkokulu öğretmenleri kendi aylıklarından topladıkları 63 lirayı Kızılay'a yatırmak suretiyle yardımda bulunurlar. Aynı ilkokulun öğrencileri de yine bir araya getirdikleri 22 lira yardım parasını Kızılay hesabına yatırılmak üzere teslim ederler.³¹

4- Bireysel Yardımlar

Konya'ya mürettep göçmenlerden 26 nüfuslu 5 aile daha gelir. Mahmut Tıgılı adında bir vatandaş bu aileyi, onlara bakacağını söyleyerek, köyüne götürmüştür.³² Yine göçmenlerin gerek kendilerinin gerekse eşyalarının düzenli yerlerine sevk ve nakillerinde büyük yardım ve fedakârlığı görülen Muhittin Güzelkılıç oto nakliyat şirketi üyelerine ve ayrıca üç nüfuslu bir aileyi alarak şahsen bakım ve barındırılmasını üzerine

22- "Şehir Haberleri: Öğrenciler de Göçmenlerle İlgilenecekler", **Yeni Konya**, Sayı. 585, 22 Ocak 1951, s.2

23- "19 Mayıs Okulu", **Yeni Konya**, Sayı: 599, 6 Şubat 1951, s.2

24- "Hamiyetli Türk Yavruları", **Yeni Konya**, Sayı. 608, 15 Şubat 1951, s.2

25- "Göçmenlere Yardım Devam Ediyor", **Yeni Konya**, Sayı. 609, 16 Şubat 1951, s.3

26- "Okullarda Göçmenlere Yardım", **Yeni Konya**, Sayı. 610, 17 Şubat 1951, s.2

27- "Göçmen Çocuklarına Ayakkabı", **Yeni Konya**, Sayı. 626, 5 Mart 1952, s.2

28- "Okullarda Göçmenlere Bağışlar", **Yeni Konya**, Sayı. 632, 11 Mart 1951, s.1

29- "Göçmenler Yararına: Kız Sanat Enstitüsünün Müsameresi", **Yeni Konya**, Sayı. 610, 17 Şubat 1951, s.2

30- "Göçmenlere Yardım Faaliyeti", **Yeni Konya**, Sayı. 639, 18 Mart 1951, s.2

31- "Sadırlar İlkokulun Göçmenlere Yardımı", **Yeni Konya**, Sayı. 663, 12 Nisan 1951, s.2

32- "İlimize Gelen Göçmenler: Hayırsever Bir Köylü Vatandaş", **Yeni Konya**, Sayı. 588, 25 Ocak 1951, s.1

alan Mehmet Tıǧlı'ya valilikçe birer teşekkür mektubu gönderilmiştir. ³³

Şehrin hayırseverliğiyle tanınmış kıymetli şahsiyetlerinden sinemacı Mustafa Naim Özkoç yazlık sinema mevsimine kadarki Halkevi salonundan elde ettiği geliri, tamamen göçmenlere vermek üzere teşebbüse geçer. Makine, film ve möblesi de kendisine ait olan sinema; halk ve bilhassa öğrenciler için özel ve eğitici filmleri gösterecek; Konya'da eksikliği hissedilen çocuk sineması ihtiyacını karşılayacaktır. ³⁴

18 Ocak 1951 Salı sabahı trenle Konya'ya 73 nüfustan oluşan 19 göçmen ailesi daha gelir. Bunlar, İstasyon 'da görevli memurlar tarafından karşılanmış ve öğle yemeği verildikten sonra hazırlanan kamyonlarla yerleşecekleri Tömek ve Obruk bucaklarına sevk edilmişlerdir. Bu arada göçmenleri tren İstasyonu'nda gören Kamil Ketenci eşi Hacı Saliha Ketenci, hatırlarını sormuş, göçmenlere yirmi lira başışlamıştır. ³⁵

Yine Konya'ya göçmenler gelmeye devam eder. 6 Ocak 1951 tarihinde gelen göçmenlere istasyonda, Aksinneli Ayşe 40 lira, Nadir Çelik 5 lira, Bilâl Kırımlı 5 lira, Raşit 4 lira değerinde ekmek ve yiyecek dağıtmıştır. ³⁶

5-Devletin Tohum Yardımı

Göçmenler çeşitli yardımlar yapılıır. Bunlar arasında tohumluk yardımı da vardır. Göçmenlere tahsis edilen bu tohumlar, parti parti kendilerine ulaştırılır. İlk parti tohumluk buğdaylar, tamamen getirtilerek dağıtılmıştır. Bu tohumluk buğdaylar, komisyonun emrindeki iki traktör ve halk elindeki traktörlerin yardımıyla ekilmiştir.

Gözlü Altınova Devlet Üretme Çiftliklerinden selektörize edilmiş ve ilaçlanmış tohumlukları aşağıdaki şekilde ilçelere taksim edilerek buralarda yerleştirilmiş olan göçmenlere dağıtılmıştır:

Merkeze 37300 kilo, Beyşehir'e 3750 kilo, Bozkır'a 250 kilo, Çumra'ya 23250 kilo, Ereğli'ye 13100 kilo, Ilgın'a 12000 kilo, Ka-

rapınar'a 20 bin 500 kilo, Seydişehir'e 900 kilo, Akşehir'e 20500 kilo, Cihanbeyli'ye 56100 kilo, Kadınhanı'na 46750 kilo olmak üzere beş bin göçmen nüfusuna toplamda 250 ton tohumluk Tarım Bakanlığınca tahsis edilmiştir. ³⁷

Öte yandan bazı bölgelerdeki göçmenlere verilen tohumluklar yeterli olmamıştır. Bu yüzden Karaman ve Bozkır'a 15600 kilo daha Gözlü çiftliğinden buğday tahsisi yapılmıştır. Ayrıca merkeze 20, Ilgın'a 12, Akşehir'e 8 ton daha tohumluk tahsis edilmesi için Bakanlığa başvurulmuştur. ³⁸ Yine yerleştirilen ve üretici hale geçirilmiş bulunan göçmen vatandaşlara da tohumluk arpa verileceği ve tespit işlemlerine başlandığı, göçmen tarlalarının sürülmesine devam edildiği belirtilmiştir. ³⁹ Bir süre sonra Kadınhanı göçmenlerine, 7.800 kilo tohumluk arpa yardımı yapılmıştır. ⁴⁰ Arpa yardımı 1952 yılında da sürdürülmüştür: Akşehir, Cihanbeyli, Konya merkez, Çumra, Ereğli, Karaman ve Ilgın'da göçmenler için 148500 kilo yazlık tohumluk arpanın tahsisi için Devlet Bakanlığına telefon ve telgrafla Vilayetçe başvurulmuştur. ⁴¹

Henüz tamamıyla üretici durumuna kavuşturulamayan Akşehir'de iskân edilenlere 2469, Konya'da iskân edilmiş göçmenlere de on bin liralık iase bedeli ödenmiştir.

6- Toprak ve Ziraat Âleti Yardımı

Şehirde Toprak Tevzi Komisyonları geceli gündüzlü çalışmalarına başlar. Merkez ilçesine bağlı köldüren (öldüren) köyünde üç göçmen ailesine 875, Tatmak(?) köyünde üç göçmen ailesine 750 dönüm, 500 metrekare arazi tevzi edilmiştir. Bu göçmen vatandaşların, hamiyetli köylümüzün de yardım ve imeceleriyle yakında müstahsil bir hale gelecekleri şüphesizdir. Bu suretle Konya'da toprak dağıtımına bilfiil başlanmıştır. ⁴²

Göçmenler için toprak dağıtımı yapılır. Bunlardan birisi Karaaslan Köyü'ndeki dağıtımdır. Burada göçmenler için 1291 dö-

33- "Valilik Teşekkür'de Bulundu", **Yeni Konya**, Sayı: 595, 2 Şubat 1951, s.1/5

34- "Naim Özkoç'un Bir Hamiyeti", **Yeni Konya**, Sayı: 603, 10 Şubat 1951, s.2

35- "Dün Gelen Göçmenler", **Yeni Konya**, Sayı: 578, 15 Ocak 1951, s.1

36- "Göçmenlere Yardım Devam Ediyor", **Yeni Konya**, Sayı: 570, 7 Ocak 1951, s.2

37- "Göçmenlere Tevzi Edilecek Tohumluk", **Yeni Meram**, Sayı: 396, 11 Ekim 1951, s.1

38- "Göçmenlere Yeniden Tohumluk Tahsis Edildi", **Yeni Konya**, Sayı: 879, 21 Kasım 1951, s.1/3

39- "Göçmenlere Tohumluk", **Yeni Konya**, Sayı: 964: 14 Şubat 1952, s.1

40- "Göçmenlere Yeniden Tohumluk Tahsis Edildi", **Yeni Konya**, Sayı:880, 22 Kasım 1951 b,2

41- "Göçmenler İçin Yazlık Tohumluk Arpa Getiriliyor", **Yeni Meram**, Sayı: 524, 16 Şubat 1952, s.2

42- "Şehrimizde Göçmenlere Toprak Dağıtımını Başladı", **Yeni Konya**, Sayı: 710, 29 Mayıs 1951, s.1

nümlük arazi ayrılmıştır.⁴³ Aynı şekilde Ova Kavağı köyünde bulunan 8 göçmen ailesine 1062 dönüm arazi dağıtılmıştır.⁴⁴ 27 Temmuz 1951 tarihinde Akşehir'deki 25 göçmen ailesine toprak dağıtımı yapılır. Bu tarihin kadar 984 nüfusa 20 şer, 30 ar dekarlık arazi dağıtılmıştır. Pazarkuyu köyünde de 74 aileye ev yeri verilmiştir. İlçeye gönderilmiş bulunan 220 göçmen ailesine peyderpey her Cuma günü toprak dağıtımında bulunmaktadır. Burada şöyle bir sakınca da ortaya çıkmıştır: Göçmenlere verilen bu topraklar, köylünün icarındaki topraklardır. Böylece köylünün işlediği yani icarındaki toprak gittikçe azalır.⁴⁵

Göçü köyündeki yerli halkla göçmenlere toprak dağıtılır. Göçü'deki topraksız yerli köylere verilenler bir yana aynı köyde iskân edilmiş olan göçmenlerden 11 aileye 11 tapuda 1846 dönüm arazi ile 11 dönüm ev yeri tevzi edilmiştir. Ayrıca Karaaslan köyüne verilmiş olan göçmenlerden 9 aileye 9 tapu ile 1041,5 dönüm arazi dağıtılmıştır.⁴⁶

Konya'da 29, 40, 51 ve 14 numaralı Toprak komisyonlarının faaliyetleri memnuniyet verici bir gelişme gösterir. Bu komisyonlardan hem yerlilere hem de göçmenlere toprak verilir. Sözelisi 29 numaralı toprak komisyonunca 158 göçmen ailesine 23224 dönüm, Kadınhanı'nda üç müstakil göçmen köyü için 46045 dönüm arazi ölçülmüş, hazine adına tescil ettirmiştir. 40 numaralı Toprak Komisyonu da göçmenlerden 69 aileye 9063,180 dönüm arazi 60250 dönüm ev yeri dağıtmıştır. 51 nolu Toprak Komisyonu ise 58 göçmen ailesine 5380 dönüm arazi dağıtmıştır.⁴⁷

Merkez ilçesindeki toprakların tapusu verilen ve evleri yapılan 159 çiftçi göçmen ailesinden 116'sına 57300 kilo tohumluk buğday daha önce verilmişti. Bu kere 43 aile için 21500 kilo buğday daha getirtilmiştir. Buğdaylar bir hafta içinde dağıtılacaktır. Ayrıca Ereğli ilçesi için 13100 kilo-

ya ilaveten 12400 kilo buğday tohumluğu sevk edilmiştir.⁴⁸

Göçmenlere ziraat âleti yardımında da bulunulur. Sözelisi, göçmenler için 200 çift atlı Konya tipi araba, 200 takım çifte ve arabaya yarar koşum ve bu kadar yerli tip pulluk imali için vilayet binasında 25 Ocak 1952 Cuma günü saat 15.00'te ihaleye çıkarılır.⁴⁹ Gelgelelim bu ihalede yeterli teklif olmaz. Yani araba imalatçısı, saraç ve Pullukçu esnafı kendinde bu gücü bulamamıştır. Dolayısıyla eksiltme başka bir tarihe ertelenmiştir.⁵⁰ Daha sonraki ihalede, Konya'da layıkıyla bu işi yapanların olmayacağı anlaşırsa, Eskişehir, Bursa veya İnegöl'den gelecek başvuruların dikkate alınacağı duyurulmuştur.⁵¹

Ayrıca her göçmen ailesine donatma kredisi ile tırmık, bir orak makinesi veya tırpan, bir dirgen, bir düven, bir yaba, bir mibzer bir araba verileceği öğrenilmiştir.⁵²

Akşehir ilçesinde 84 çiftçi göçmen ailesi için 84 araba, 84 koşum takımı ve 84 pulluğun geçici ihalesi ilçe satın alma komisyonunca yapılmış olup, 25 lirayı geçtiği için onaylanmak üzere vilâyete gönderilmiştir. Ayrıca Çumra ilçesinde de 95 aile için araba koşum takımı ve pulluk geçici ihalesi gerçekleştirilmiş ve onaylanmak üzere Vilâyete yollanmıştır.⁵³

Sonuç :

Görüldüğü üzere Konya'da göçmenlere çok çeşitli yardımlar yapılmıştır. Bunun için Valilikçe komiteler kurulmuştur. Buraya yapılan bağışların günler geçtikçe arttığı basındaki haberlerden anlaşılmaktadır.

Bu yıllarda Konya'da bu işlerle uğraşan iki valinin adı sıkça geçmektedir: Ferruh Şahinbaş ve Kemal Hadımlı. Göçmenlerin yerleştirilmesinde onların büyük emeği geçmiştir. Konya'da İskân işlerinden sorumlu kişi ise, Toprak İskân Müdürü Mehmet Eken'dir. Mehmet Eken'e yardımcı olarak ilçelerde iskân memurları bulun-

43- "Dün Karaaslan Köyü'nde Köylüye 170 Parça Tapu verildi:" **Yeni Konya**, Sayı. 753, 14 Temmuz 1951, s.1

44- "Ovakavağı Köylülerine Dağıtılan Toprak", **Yeni Meram**, Sayı.:319, 21 Temmuz 1951, s.

45- "Akşehir", **Yeni Konya**, Sayı: 766, 27 Temmuz 1951, s.2

46- "Topraksız Köylülerimizle Göçmenlere Toprak Dağıtımı", **Yeni Meram**, Sayı: 334, 5 Ağustos 1951, s.1

47- "Yerli ve Göçmenlere Toprak Dağıtımı", **Yeni Konya**, Sayı. 976, 26 Şubat 1952, s.1

48- "Göçmenlere Yeni Tohumluk Tevziatı", **Yeni Meram**, Sayı. 485, 8 Ocak 1952, s.2

49- "Göçmenler İçin Ziraat Âletleri Yaptırılacak", **Yeni Konya**, Sayı. 941, 22 Ocak 1952, s.1

50- "Göçmenlere, Araba, Koşum ve Pulluk Satın Alınacak", **Yeni Meram**, Sayı: 499, 22 Ocak 1952, s.2

51- "Göçmenler İçin, Araba ve Koşum İhalesi Geri Bırakıldı", **Yeni Meram**, Sayı.: 507, 30 Ocak 1952, s.1

52- "Göçmenlerin Müstahsil Durumu Getirilmeleri İçin Gayretler", **Yeni Meram**, Sayı. 448, 2 Aralık 1951, s.1

53- "Göçmen İşleri", **Yeni Meram**, Sayı: 485, 8 Ocak 1952, s.1

maktadır.

Aslanan göçmenlerin bir ev ve arazi sahibi olmasıdır. Kısa süre içinde üretici durumuna geçmeleridir. Bunun için ev inşaatları süratle tamamlanmaya çalışılır. Bu konu, ayrı bir yazı olacak kadar detay içermektedir. Çünkü evler çeşitli ilçe, bucak ve köylerde yapılmaktadır. Ancak bir fikir vermek üzere şunu söyleyebiliriz: Bulgar hükümetinin tehcire tabi tuttuğu göçmenlerin resmi sayısı, yani memleketimize gelen göçmen sayısı 149.799'dur. Bulgarlar göçmenleri bilhassa kış aylarında sınır dışı etmeye çalışırlar.⁵⁴ Bir başka kaynaktan ise göçmen sayısının 160.000 'i bulduğu belirtilmiştir.⁵⁵

İhaleler ve evlerin inşaatı hep belirli süreçlerden geçerek gerçekleşir. Bunları yapmak kolay değildir. Farklı farklı yerlerdeki evlerin durumunu bazen valinin kendisi, bazen iskân müdürü yerinde görür ve gerekli talimatları verir. Bu yüzden hepsini birden tamamlamak için canla başla uğraşılır. Göçmenlerle ilgili çalışmalar esnasında halkın, toplumun büyük bir desteği görülmüştür. Çok farklı yar-

dımlar sağlanmıştı. Bu iş, vatandaş-devlet iş birliği içinde yürütülmüştür. Konya'da insanlar büyük ölçüde yardıma katılmışlardır. Sade vatandaştan, memurundan, her kademedeki insandan tutunuz da öğrencilere kadar herkes bu yardımların bir parçası olmuştur. Göçmenlerden rahatsız olan, sızlanan, şikâyet eden hemen hemen yok gibidir. Bunun sadece iki istisnası vardır: İlki Vali Kemal Hadımlı dönemindedir. Çaldere köylüleri oraya fazla sayıda göçmen iskân edildiği takdirde köyün arazi ve su sıkıntısı çekeceğini bildirmişlerdir. Vali Kemal Hadımlı incelemede bulunmuş, köylüleri dinlemiş, hatta onlara hak vermiş, bu konuyu inceleteceğini söylemiştir.⁵⁶ İkinci şikâyet de Dedeler köyünde göçmenler namına arazileri sürenler, iskân edilen göçmenlere verilen 500 dekar arazinin dışına çıkarak, Zıvırık bucağının yeni yayla mevkiindeki diğer vatandaşlara ait toprakları sürmüşlerdir. Konya Valiliği, bu maksatla Cihanbeyli Kaymakamlığını uyararak, göçmenlere ayrılan yerlerin dışına çıkılmaması için kesin emir vermiştir.⁵⁷

54- "Göçmenler İçin Yeni Bir Yardım Yolu", *Yeni Meram*, Sayı. 390, 5 Ekim 1951, s.2

55- "Göçmen Köylerinin İnşası Hızlandırıldı", *Yeni Meram*, Sayı. 418, 2 Kasım 1951, s.1/4

56- "Vali'nin Çaldere ve Kale Köyü'ndeki Tetkikleri", *Yeni Meram*, Sayı:376, 21 Eylül 1951, s.1

57- "Göçmenlere Ait Toprakları Sürenler", *Yeni Meram*, Sayı. 525, 17 Şubat 1952, s.1

ACZİMİN GİRYESİ

**Ahmet
Sevgi**

GÜZEL AHLÂK

Vardı yoktu azdı çoktu derken hayat biter gider,

Güzel ahlâktan başka her şey bir gün yiter gider.

13 Haziran 2025

(Ahmet Sevgi)